

## **BİLİMSEL BİLGİNİN SOSYOLOJİK TEMELLERİ**

**Dersin Kodu:** SOSY2145 **Yarıyıl:** 5 **Tür:** Seçmeli **Kredi:** 3 **AKTS:** 6

**Dersi Veren Öğretim Üyesi:** Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali Akyurt

**Dersin Yer ve Saati:** 3A4 (305), Çarşamba 08:45-10:55

**Görüşme Yer ve Saati:** 2A8 (207), Perşembe 14:00-15:00

**Dersin Amacı:** Öğrencilerin (i) bilimsel nesnellığı eleştirel bir açıdan yorumlama becerisi kazanması, (ii) bilimsel bilginin ortaya çıktığı toplumsal ve tarihsel koşulları ve bağlamı öğrenmesi, (iii) bilimsel bilgi üzerinde etkili olan bilim içi ve dışı; birey, grup ve toplumla ilgili; soyut ve somut faktörleri tanınması, ayrıca (iv) bilimsel bilginin modern toplumsal düzen içinde kazandığı işlevi ve üstlendiği rolleri idrak etmesi.

**Dersin İşleniş Yöntemi:** Konferans ve Tartışma

### **Dersin Değerlendirme Yöntemi:**

Derse Devam: % 10 (Her ders 10 puan değerinde, 10 derse gelen 100 tam puan almış olacak.) (Finale girmek için %50 devam yani en az 6 derse girme zorunluluğu vardır.)

Kısa Sınavlar (Quizler): % 10 (Dönem boyunca 2 ila 4 tane yapılacaktır.)

Ara Sınav (Vize): % 30 (Vizeye kadar olan kısımdan sorumlu olunacaktır.)

Final: % 50 (Vizeden finale kadar olan kısımdan sorumlu olunacaktır.) (Finale girmek için % 50 devam yani en az 6 derse girme zorunluluğu vardır.)

### **Haftalık Konu Başlıkları ve Okumalar:**

#### **1. Hafta (18 Eylül 2019): Tanışma ve İzlencenin Tanıtılması**

#### **2. Hafta (25 Eylül 2019): Bilim Sosyolojisinin Dört İlgi Alanı**

Akyurt, M. A. (2017). *Alman Sosyolojisinde Yöntem Tartışmaları (1870-1914)* (Doktora Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul. içinde "1D. Bilim Tarihciliğindeki İçselci-Dışsalıcı Zıtlığını Sosyoloji Tarihine Uyarlamak" (s. 44-52) ve "1F. Dört Alanın İncelenmesi" (s. 60-117) [65 sayfa]

#### **3. Hafta (2 Ekim 2019): Bilim İçi Düşünsel Alan: Gözlemin Teoriye Bağımlılığı (Hanson)**

Alan Chalmers, "3. Gözlemin Teoriye Bağımlılığı", Alan Chalmers, *Bilim Dedikleri*, çev. Hüsamettin Arslan, Ankara: Vadi Yay., 1990, 60-81. [22 sayfa]

Kuhn, T. S. (2018). X. Dünya Görüşü Değişikliği Olarak Devrimler. İçinde N. Kuyaş (Çev.), *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* (10. bs, ss. 132-149). İstanbul: Kırmızı Yayınları. [18 sayfa]

#### **4. Hafta (9 Ekim 2019): Bilim İçi Alanda Düşünsel ile Sosyal'in Sınırı: Bilim Adamları Arası Uzlaşım Olarak Teori (Kuhn)**

Chalmers, A. (2008). 8. Yapılar Olarak Teoriler II: Kuhn'un Paradigmaları. İçinde H. Arslan (Çev.), *Bilim Dedikleri: Bilimin Doğası, Statüsü ve Yöntemleri Üzerine Bir Değerlendirme* (ss. 137-157). Paradigma Yayınları. [20 sayfa]

Kuhn, T. S. (1991). Bilimde Bunalım ve Teorilerin Ortaya Çıkışı. İçinde C. Yıldırım (Ed. & Çev.), *Bilim Felsefesi* (3. bs, ss. 256-263). İstanbul: Remzi Kitabevi. [8 sayfa]

#### **5. Hafta (16 Ekim 2019): Bilim Dışı Kültürel Alan I: Bilgi Sosyolojisi (Mannheim)**

Coser, L. A. (2015). *Sosyolojik Düşüncenin Ustaları: Tarihsel ve Toplumsal Bağlamlarında Fikirler* (2. bs). Ankara: De Ki. içinde "Karl Mannheim – Bilgi Sosyolojisi", s. 373-380 [8 sayfa]

Ek Okumalar: Coser, L. A. (1968). Sociology of Knowledge. İçinde D. L. Sills (Ed.), *International Encyclopedia of the Social Sciences* (C. 7, ss. 428-434). New York: The Macmillan Co & The Free Press.

Merton, R. K. (1968). The Sociology of Knowledge. İçinde *Social Theory and Social Structure* (ss. 510-542). New York: The Free Press.

Merton, R. K. (1968). Karl Mannheim and the Sociology of Knowledge. İçinde *Social Theory and Social Structure* (ss. 543-563). New York: The Free Press.

#### **6. Hafta (23 Ekim 2019): Bilim Dışı Kültürel Alan II: Toplumsal İdeoloji (Merton)**

Merton, R. K. (2016). Bilim ve Toplumsal Düzen. İçinde B. Balkız & V. S. Öğütte (Ed.), & Ü. Tatlıcan (Çev.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar Kavramlar ve Tartışmalar* (2. bs). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

Ek Okuma: Merton, R. K. (1968). Puritanism, Pietism and Science. İçinde *Social Theory and Social Structure* (ss. 628-660). New York: The Free Press.

#### **7. Hafta (30 Ekim 2019): Pozitivizm ve Evrenselciliğe Karşı Nominalizm ve Tarihselcilik**

Özlem, D. (2013). Evrenselcilik Mitosu ve Sosyal Bilimler. İçinde Sosyal Bilimleri Yeniden Düşünmek (4. bs, ss. 53-66). Metis Yayınları. [14 sayfa]

Tuna, K. (2015). *Batılı Bilginin Eleştirisi Üzerine* (2. bs). İstanbul: İz Yayıncılık içinden seçme

#### **8. Hafta (2-10 Kasım 2019): ARA SINAV (VİZE) HAFTASI (ders yapılmayacaktır)**

#### **9. Hafta (13 Kasım 2019): Bilim Dışı İktisadi-Siyasi Alan / Dışsalıcı Açıklama (Boris Hessen)**

Hessen, B. (2016). Newton'ın Principia'sının Toplumsal ve Ekonomik Kökenleri. İçinde B. Balkız & V. S. Öğütte (Ed.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar Kavramlar ve Tartışmalar* (2. bs, ss. 65-93). Ankara: Doğu Batı Yayınları. [29 sayfa]

#### **10. Hafta (20 Kasım 2019): Bilim İçi Maddi-İlişkisel Alan I**

Woolgar, S. (1999). *Bilim: Bilim idesi üzerine sosyolojik bir deneme*. İstanbul: Paradigma Yayınları. içinde 1. ve 4. bölümler

#### **11. Hafta (27 Kasım 2019): Bilim İçi Maddi-İlişkisel Alan II**

Woolgar, S. (1999). *Bilim: Bilim idesi üzerine sosyolojik bir deneme*. İstanbul: Paradigma Yayınları. içinde 5. ve 6. bölümler

#### **12. Hafta (4 Aralık 2019): Bilim İçi Maddi-İlişkisel Alan III**

Woolgar, S. (2016). Toplumsal Bilim Çalışmalarında Çıkarlar ve Açıklama. İçinde B. Balkız & V. S. Öğütte (Ed.), & E. Göker (Çev.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar Kavramlar ve Tartışmalar* (ss. 369-397). Ankara: Doğu Batı Yayınları.

#### **13. Hafta (11 Aralık 2019): Bilim İçi Maddi-İlişkisel Alan IV**

Barnes, B. (1990). *Bilimsel Bilginin Sosyolojisi*. Ankara: Vadi Yayınları. içinde "Gelişmeler", s. 207-259.

#### **14. Hafta (18 Aralık 2019): Bilim İçi Maddi-İlişkisel Alan V**

Mulkay, M. J., Gilbert, G. N., & Woolgar, S. (2016). Bilimde Problem Alanları ve Araştırma Şebekeleri. İçinde B. Balkız & V. S. Öğütte (Ed.), & V. S. Öğütte (Çev.), *Bilim Sosyolojisi İncelemeleri: Temel Yaklaşımlar Kavramlar ve Tartışmalar* (2. bs). Ankara: Doğu Batı Yayınları. [1975]